
MONOGRAFIE PRAWNICZE

RADA MINISTRÓW
JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE
USTAWODAWCZE

MACIEJ BEREK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MACIEJ BEREK • RADA MINISTRÓW JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE USTAWODAWCZE

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Witold Kurowski

**STOSUNEK PRACY WYNIKAJĄCY Z UMOWY W PRAWIE
PRYWATNYM MIĘDZYNARODOWYM**

Małgorzata Sieradzka

**CHARAKTER PRAWNY POSTĘPOWANIA I RODZAJE
ROZSTRZYGNIEŃ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU
W SPRAWACH PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH ZBIOROWE
INTERESY KONSUMENTÓW**

Marcin Menkes

**GOVERNANCE GOSPODARCZY – STUDIUM PRAWNO-
MIĘDZYNARODOWE**

Małgorzata Wach-Pawliczak

**WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

Anna Walaszek-Pyziół (red.)

**INTERDYSCYPLINARNE PROBLEMY NIELEGALNEGO
POBORU ENERGII. STUDIUM PRAWNE**

Sabina Kubsik

**PRZEDKONTRAKTOWA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ODSZKODOWAWCZA Z TYTUŁU NIEUCZCIWYCH
NEGOCJACJI**

Marcin Aślanowicz

POZYCJA PRAWNA ARBITRA W ARBITRAŻU HANDLOWYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

RADA MINISTRÓW
JAKO ORGAN INICJUJĄCY
POSTĘPOWANIE
USTAWODAWCZE

MACIEJ BEREK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017

Wydawca: Aneta Gacka-Asiewicz

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2017**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-9612-5

ISBN e-book 978-83-255-9613-2

Spis treści

Od Autora	VII
Wykaz skrótów	IX
Bibliografia	XI
Akty normatywne	XXVII
Orzecznictwo	XXXI
Wstęp	XXXIII
Rozdział I. Pojęcie inicjatywy ustawodawczej	1
Rozdział II. Specyfika prawa inicjatywy ustawodawczej przysługującego Radzie Ministrów	13
§ 1. Istota władzy wykonawczej a wykonywanie inicjatywy ustawodawczej	13
§ 2. Kolegialność działania Rady Ministrów	22
§ 3. Rada Ministrów a Prezydent w wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej	27
§ 4. Obowiązki Rady Ministrów wykonującej prawo inicjatywy ustawodawczej	37
§ 5. Pozostałe formy wpływania przez Radę Ministrów na inicjatywy ustawodawcze	43
Rozdział III. Planowanie działalności legislacyjnej Rady Ministrów	49
§ 1. Prawny obowiązek planowania działalności legislacyjnej Rady Ministrów	49
§ 2. Planowanie działalności legislacyjnej a konstytucyjne prawo dostępu do informacji	54
§ 3. Planowanie działalności legislacyjnej jako element organizacji pracy	56
§ 4. Praktyczna realizacja obowiązku planowania prac legislacyjnych	58
§ 5. Skutki wadliwego planowania działalności legislacyjnej	63
§ 6. Nowy model planowania działalności legislacyjnej	66
Rozdział IV. Organizacja prac ustawodawczych Rady Ministrów	77
§ 1. Rządowa procedura prawodawcza – wprowadzenie	77
§ 2. Prace wewnątrzresortowe	79
§ 3. Uzgodnienia międzyresortowe, konsultacje publiczne, opiniowanie	85

§ 4. Stały Komitet Rady Ministrów	99
§ 5. Komisja prawnicza	107
§ 6. Pozostałe organy pomocnicze Rady Ministrów: Komitet do Spraw Europejskich, Komitet Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji, Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, Rada Legislacyjna przy Prezisie Rady Ministrów	113
§ 7. Sekretarz Rady Ministrów	119
§ 8. Posiedzenia Rady Ministrów oraz obiegowy tryb rozpatrywania projektów dokumentów rządowych	121
§ 9. Założenia do projektów ustaw – (nietrwała?) zmiana w rządowej procedurze	130
§ 10. Odrębności proceduralne	136
§ 11. Wpływ procedury na jakość prawa	140
Rozdział V. Rola Prezesa Rady Ministrów w wykonywaniu przez Radę Ministrów inicjatywy ustawodawczej	149
Rozdział VI. Wykonywanie przez Radę Ministrów prawa inicjatywy ustawodawczej	167
§ 1. Zakres rządowych inicjatyw ustawodawczych	167
§ 2. Ustawa budżetowa	175
§ 3. Inne ustawy dotyczące finansów państwa	187
§ 4. Ustawy wyrażające zgodę na ratyfikację umów międzynarodowych	190
§ 5. Ustawy regulujące stosunki z kościołami i związkami wyznaniowymi	195
§ 6. Ustawy wykonujące orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego	198
§ 7. Ustawy implementujące prawo Unii Europejskiej	201
§ 8. Prawo inicjatywy ustawodawczej a orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego	206
Rozdział VII. Pilne projekty ustaw	211
§ 1. Zakres przedmiotowy	211
§ 2. Tryb rozpatrywania	220
§ 3. Korzystanie przez Radę Ministrów z trybu pilnego	225
Zakończenie	237

Od Autora

Książka stanowi nieznacznie zmodyfikowaną, uzupełnioną oraz zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej obronionej przeze mnie w Instytucie Nauk o Państwie i Prawie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Słowa wdzięczności kieruję pod adresem Promotora rozprawy prof. dr. hab. *Marka Zubika* za cierpliwe, wytrwałe oraz umiejętne wspieranie mnie w przygotowaniu rozprawy oraz bezcenne dyskusje o wielu zagadnieniach objętych pracą. Serdeczne podziękowania kieruję do Recenzentów dysertacji: prof. dr. hab. *Krzysztofa Skotnickiego* oraz prof. dr. hab. *Janusza Trzecińskiego* za pełne życzliwe wsparcia wnikliwe uwagi, które pozwoliły mi także udoskonalić tekst niniejszej publikacji.

Wyrażam także podziękowanie Pracownikom Rządowego Centrum Legislacji oraz Departamentu Rady Ministrów i Departamentu Komitetu Rady Ministrów Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, z którymi 8 lat współpracy stanowiło źródło bezcennych doświadczeń obrazujących rządowe procedury legislacyjne.

Autor

Prezentowany w książce stan prawny jest aktualny na dzień 1 lutego 2017 r.

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

DziałAdmRzU	ustawa z 4.9.1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 546 ze zm.)
FinPublU	ustawa z 27.8.2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
LobbingU	ustawa z 7.7.2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 248)
OrdPodU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
RadaMinistrówU	ustawa z 8.8.1996 r. o Radzie Ministrów (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 392 ze zm.)
Regulamin pracy Rady Ministrów	uchwała Nr 190 Rady Ministrów z 29.10.2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2013 r. poz. 979)
Regulamin Sejmu	uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30.7.1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2012 r. poz. 32 ze zm.)
ZwZawU	ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1881)

2. Czasopisma i publikatory

Dz.U.	Dziennik Ustaw
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
M.P.	Monitor Polski
OTK ZU	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy
PiP	Państwo i Prawo
PPK	Przegląd Prawa Konstytucyjnego
Przełg. Sejm.	Przegląd Sejmowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

3. Inne skróty

BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KPRM	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
OSR	ocena skutków regulacji
RCL	Rządowe Centrum Legislacji

Bibliografia

I. Wydawnictwa zwarte i ciągłe

- Armstrong M.*, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Kraków 2007
- Balicki R.*, Weto prezydenckie jako element postępowania legislacyjnego, *Przegl. Sejm.* 1999, Nr 3
- Balaban A.*, Reguły ustrojowe w zakresie form aktów prawnych Rady Ministrów, [w:] *A. Balaban* (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Balaban A.*, Prawna regulacja procesu legislacyjnego, [w:] *A. Malinowski* (red.), *Zarys metodyki pracy legislatora. Ustawy. Akty wykonawcze. Prawo miejscowe*, Warszawa 2009
- Banaszak B.*, Porównawcze prawo konstytucyjne współczesnych państw demokratycznych, Kraków 2004
- Banaszak B.*, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2008
- Banaszak B.*, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2009
- Banaszak B.*, Rada Ministrów, [w:] *B. Szmulik, K. Miaskowska-Daszkiwicz* (red.), *Administracja publiczna, t. I: Ustrój administracji państwowej centralnej*, Warszawa 2012
- Barcz J., Grzelak A., Kapko M., Siwek A.*, Wytyczne polityki legislacyjnej i techniki prawodawczej. Zapewnienie skuteczności prawa Unii Europejskiej w polskim prawie krajowym, Warszawa 2009
- Berek M.*, Przyszłość legislacji, [w:] *W. Staśkiewicz, T. Stawecki* (red.), *Dyskrecjonalność w prawie*, Warszawa 2010
- Berek M.*, Planowanie działalności legislacyjnej Rady Ministrów, *Przegląd Legislacyjny* 2011, Nr 1
- Berek M.*, System stanowienia prawa. Uwagi na tle procesu legislacyjnego – ze szczególnym uwzględnieniem etapu prac rządowych, [w:] *Forum Debaty Publicznej, Sprawne i służebne państwo*, Kancelaria Prezydenta, Warszawa 2011
- Berek M.*, O konsultacjach społecznych bez przekłamań, *Rzeczpospolita* z 8.2.2012 r.
- Berek M.*, Konstytucyjne ramy wykonywania przez Prezesa Rady Ministrów funkcji przewodniczącego kolegiального organu władzy publicznej, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), *25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej*, Lublin 2015
- Berek M.*, Założenia do projektów ustaw – proceduralne superfluum czy obowiązek demokratycznego projektodawcy?, *Przegląd Legislacyjny* 2016, Nr 3

- Białończyk W., Kasiak Ł.*, Procedura ustawodawcza, [w:] *J. Krawczyk* (red.), *Procedury tworzenia aktów prawnych*, Warszawa 2013
- Bierć A.*, Proceduralne aspekty tworzenia dobrego prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2002, Nr 1
- Bierć A.*, Proceduralne aspekty tworzenia dobrego prawa, [w:] Konferencja „Legislacja w praktyce”, *Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich*, Warszawa 2002
- Bierć A.*, Procedura prawodawcza a dobre prawo, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Biernat S.*, Prawo Unii Europejskiej a prawo państw członkowskich, [w:] *J. Barcz* (red.), *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, Warszawa 2003
- Ciapała J.*, Udział Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w ustawodawstwie, *Przegl. Sejm.* 1997, Nr 3
- Chorążewska A.*, Model prezydentury w praktyce politycznej po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r., Warszawa 2008
- Chruściak R.*, Zmiany w trybie przygotowywania rządowych projektów ustaw, *Przegląd Legislacyjny* 2009, Nr 3
- Czechowski P., Gebethner S., Gersdorf M., Wawrzyniak J.*, Organizacja i przebieg prac legislacyjnych w ministerstwach, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Czeszejko-Sochacki Z.*, O niektórych problemach konstytucyjnej procedury legislacyjnej, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja. Wybory. Parlament. Studia ofiarowane Zdzisławowi Jaroszowi*, Warszawa 2000
- Chybalski P.*, Szczególne tryby stanowienia ustaw i inne gwarancje proceduralne, [w:] *P. Radziejewicz* (red.), *Kontrola legalności ustawy w Sejmie*, Warszawa 2015
- Dudek D.*, Prezydent a rząd – rozdział kompetencji i zadań ustrojowych, [w:] *M. Zubik* (red.), *Dwadzieścia lat transformacji ustrojowej w Polsce*. 51. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego, Warszawa 19–21 czerwca 2009 r., Warszawa 2010
- Dudzić A.*, Deficyt ustawodawczy Sejmu RP po wejściu Polski do UE – wybrane refleksje, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), *25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej*, Lublin 2015
- Działocha K.*, W sprawie dopuszczalności kontroli Sejmu nad pilnymi projektami ustaw (art. 16 Małej Konstytucji i art. 123 Konstytucji RP), *GSP* 1998, t. 3
- Działocha K.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*. Komentarz, t. I, Warszawa 1999
- Działocha K.*, Wpływ Konstytucji i orzecznictwa TK na tworzenie ustaw, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Działocha K.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Działocha K.*, „Ustanawiamy (...) prawa podstawowe dla państwa oparte na (...) współdziałaniu władz, dialogu społecznym...”, [w:] *Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „*Studia i Materiały TK*” 2009, t. XXXII

- Działocha K.*, O pojęciu wykonywania orzeczeń TK, [w:] *R. Balicki, M. Masternak-Kubiak* (red.), *W służbie dobru wspólnemu. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Trzcinińskiemu*, Warszawa 2012
- Działocha K.*, Pojęcie wykonywania orzeczeń TK, [w:] *K. Działocha, S. Jarosz-Żukowska* (red.), *Wykonywanie orzeczeń TK w praktyce konstytucyjnej organów państwa*, Warszawa 2013
- Garlicki L.*, Opinia w sprawie dopuszczalności zastosowania pilnego trybu ustawodawczego do uchwalenia ustawy nowelizującej ustawę budżetową, *Przegl. Sejm.* 1994, Nr 3
- Garlicki L.*, Opinia: Konstytucyjne wymagania odnośnie do projektu ustawy budżetowej, *Przegl. Sejm.* 1995, Nr 3
- Garlicki L.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, Warszawa 2001
- Garlicki L.*, Rada Ministrów: powoływanie – kontrola – odpowiedzialność, [w:] *A. Bałaban* (red.), *Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie*, Kraków 2002
- Garlicki L.*, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2004
- Garlicki L.*, Komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *L. Garlicki* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. V, Warszawa 2007
- Garlicki L., Zubik M.*, Ustawa w systemie źródeł prawa, [w:] *A. Szmyt* (red.), *Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce*, Warszawa 2005
- Gdulewicz E., Mojak R.*, Rola ustrojowa i struktura organizacyjna Rady Ministrów, [w:] *W. Skrzydło* (red.), *Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego*, Warszawa 1997
- Gdulewicz E.*, Sejm i Senat, [w:] *W. Skrzydło* (red.), *Polskie prawo konstytucyjne*, Lublin 2008
- Gebethner S.*, Propozycje doskonalenia procesu programowania (planowania) prac legislacyjnych w rządzie i Sejmie, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Gebethner S.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Gebethner S.*, W sprawie zakresu obowiązywania zasady dyskontynuacji w odniesieniu do procedury uchwalania ustawy budżetowej. Opinie sporządzone dla Prezydenta RP, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Glajcar R.*, Relacje prezydenta z organami władzy ustawodawczej, [w:] *R. Glajcar, M. Migalski* (red.), *Prezydent w Polsce po 1989 r. – studium politologiczne*, Warszawa 2006
- Goetz K.H., Zubek R.*, Stanowienie prawa w Polsce. Reguły legislacyjne a jakość ustawodawstwa, *Sprawne Państwo Program Ernst & Young*, Warszawa 2005
- Gomułowicz A.*, Konstytucja a prowsólnotowa wykładnia prawa krajowego, [w:] *J. Góral, R. Hauser, J. Repel, M. Zirk-Sadowski*, *Ratio est anima legis. Księga jubileuszowa ku czci Profesora Janusza Trzcinińskiego*, Warszawa 2007

- Górka K., Jawność posiedzeń Sejmu i Senatu oraz jej ograniczenia w Konstytucji RP, Warszawa 2014
- Górzynska T., Wpływ instytucji nieposiadających inicjatywy ustawodawczej na proces prawotwórczy. Wybrane przykłady, [w:] J. Wawrzyniak (red.), Tryb ustawodawczy a jakość prawa, Warszawa 2005
- Gromski W., Cele postępowania ustawodawczego, [w:] J. Trzcíński (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Grzybowski M., Konstytucyjne funkcje Rady Ministrów i formy ich praktycznej realizacji (próba typologii), [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Grzybowski M., System rządów (Sejm–Prezydent–Rada Ministrów), [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Grzybowski M., Prezes Rady Ministrów, [w:] B. Szmulik, K. Miaskowska-Daszkiwicz, Administracja publiczna, t. I: Ustrój administracji państwowej centralnej, Warszawa 2012
- Grzybowski M., System rządów w Rzeczypospolitej Polskiej: charakterystyka i diagnoza wątpliwości. Uwagi wprowadzające, PPK 2012, Nr 1
- Gwiżdż A., Pilny projekt ustawy, [w:] J. Trzcíński (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Haładaj M., Od liniowego do ciągłego procesu stanowienia regulacji, ThinkTank 2013, Nr 1
- Jagielski J., Administracja centralna, [w:] Z. Cieślak, J. Jagielski, J. Lang, M. Szubiakowski, M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, Prawo administracyjne, Warszawa 2001
- Jagielski J., Administracja centralna, [w:] M. Wierzbowski (red.), Prawo administracyjne, Warszawa 2011
- Jaskiernia J., Zasady demokratycznego państwa prawnego w sejmowym postępowaniu ustawodawczym, Warszawa 1999
- Jerzak M., Kitala M., Prawo w gospodarce. Metodyka oceny oddziaływania na gospodarkę, Materiały i Studia, Narodowy Bank Polski Instytut Ekonomiczny, z. 276
- Juchniewicz J., Dąbrowski M. Kompetencyjny charakter art. 126 Konstytucji RP, Przegł. Sejm. 2014, Nr 4
- Kędziora P., Podmioty, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza, [w:] A. Malinowski (red.), Zarys metodyki pracy legislatora. Ustawy. Akty wykonawcze. Prawo miejscowe, Warszawa 2009
- Kijowski M., Postępowanie legislacyjne z projektami ustaw ratyfikacyjnych. Uwagi na tle art. 89 Konstytucji, Przegł. Sejm. 2003, Nr 4
- Koksanowicz G., Nadawanie biegu inicjatywom ustawodawczym w świetle postanowień regulaminu Sejmu, PPK 2012, Nr 1
- Kopińska G., Makowski G., Wagłowski P., Wiszowaty M.M., Tworzenie i konsultowanie rządowych projektów ustaw. Raport z badania nad sposobem prowadzenia kon-

- sultacji publicznych i tworzenia dokumentów towarzyszących rządowym projek-
tom ustaw w 2012 roku, Warszawa 2013
- Kopińska G.*, Jakość konsultacji publicznych rządowych projektów ustaw, [w:] *G. Kopyńska, G. Makowski, P. Wagłowski, M.M. Wiszowaty*, Tworzenie i konsultowanie rządowych projektów ustaw. Raport z badania nad sposobem prowadzenia konsultacji publicznych i tworzenia dokumentów towarzyszących rządowym projek-
tom ustaw w 2012 roku, Warszawa 2013
- Kosikowski C.*, Odmienności w tworzeniu ustawy budżetowej, *Przegl. Sejm.* 1998, Nr 4
- Kosikowski C.*, Stosowanie zasady dyskontynuacji wobec projektu ustawy budżetowej, *Biuletyn BSiE Ekspertyzy i Opinie Prawne – Zasada dyskontynuacji prac Sejmu* 2001, Nr 4
- Kosikowski C.*, Stosowanie zasady dyskontynuacji wobec projektu ustawy budżetowej (opinia uzupełniająca), *Biuletyn BSiE Ekspertyzy i Opinie Prawne – Zasada dyskontynuacji prac Sejmu* 2001, Nr 4
- Kosikowski C.*, Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów w procesie tworzenia prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Kosikowski C.*, Zasięganie opinii i korzystanie z ekspertyz oraz przeprowadzanie konsultacji społecznych i dokonywanie uzgodnień w procesie tworzenia prawa i jego kontroli – rzeczywistość czy fikcja?, *Przegląd Legislacyjny* 2006, Nr 1
- Kosikowski C.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, *Przegl. Sejm.* 2006, Nr 3
- Kościelniak G.*, Głos w dyskusji dotyczącej niewykonywania orzeczeń TK – obecny stan prawny i proponowane zmiany, *Przegl. Sejm.* 2015, Nr 1
- Kowalik-Bańczyk K.*, Pojęcie zasady efektywności, [w:] *A. Wróbel* (red.), *Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, t. II: Zasady – orzecznictwo – piśmiennictwo*, *M. Szwarc-Kuczer, K. Kowalik-Bańczyk* (red.), Warszawa 2007
- Kruk M.*, Prawo inicjatywy ustawodawczej w nowej Konstytucji RP, *Przegl. Sejm.* 1998, Nr 2
- Kruk M.*, Prezydent czy premier w Radzie Europejskiej? Problemy konstytucyjno-prawne, *Ius Novum* 2008, Nr 4
- Krzywoń A.*, Podatki i inne daniny publiczne w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2011
- Krzywoń A.*, Konstytucyjna zasada wyłączności ustawy wobec możliwości jej realizacji we współczesnym systemie źródeł prawa, *Przegląd Legislacyjny* 2014, Nr 2
- Kubuj K.*, Opinia w sprawie wykładni pojęcia z art. 37 ust. 2 Regulaminu Sejmu „projekty ustaw [...] regulujące ustrój i właściwość władz publicznych, *Przegl. Sejm.* 2013, Nr 3
- Kubuj K., Laskowska M.*, Kontrola dopuszczalności projektu ustawy, [w:] *P. Radziejewicz* (red.), *Kontrola legalności ustawy w Sejmie*, Warszawa 2015
- Kuca G.*, Zasada podziału władzy w Konstytucji RP z 1997 roku, Warszawa 2014
- Kuciński J.*, Konstytucyjny ustrój państwowy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2003

- Kuciński J.*, Legislatywa – egzekutywa – judykatywa: konstytucyjne instytucje i mechanizmy służące równowadze władz w polskim systemie trójpodziału, Warszawa 2010
- Kuciński J., Wołpiuk W.J.*, Zasady ustroju politycznego państwa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku, Warszawa 2012
- Kuczma P.*, Funkcje lobbingu, PiP 2012, Nr 8
- Kudej M.*, Instytucje polskiego prawa parlamentarnego z zakresu legislacji, Katowice 1995
- Kudej M.*, Postępowanie ustawodawcze w Sejmie RP, Warszawa 1998
- Kulig A.*, Zasady funkcjonowania rządu, [w:] *P. Sarnecki* (red.), Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2004
- Kulig A.*, Rada Ministrów, [w:] *P. Sarnecki* (red.), Prawo konstytucyjne Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2011
- Leszczyńska K.*, Rada Ministrów i administracja rządowa – władza wykonawcza, [w:] *Z. Szeliga* (red.), Organy władzy publicznej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku, Lublin 2006
- Leszczyńska K.*, Tryb pracy Rady Ministrów w latach 1989–2001, Przegl. Sejm. 2006, Nr 1
- Lewicka R.*, Kontrola prawotwórstwa administracji o charakterze powszechnie obowiązującym, Warszawa 2008
- Markowska A., Waszyńska A.* (oprac.), Rządowy proces legislacyjny – opis procedur, Warszawa 2014
- Mastalski R.*, Postępowanie Sejmu z projektem ustawy budżetowej, [w:] *J. Trzcіński* (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Mastalski R.*, Główne wady projektów ustaw w świetle opinii Rady Legislacyjnej, Przegląd Legislacyjny 2006, Nr 1
- Mastalski R.*, W sprawie dyskontynuacji prac legislacyjnych nad projektem ustawy budżetowej. Opinie sporządzone przez członków Rady Legislacyjnej dla Prezesa Rady Ministrów, Przegl. Sejm. 2006, Nr 3
- Masternak-Kubiak M.*, Przestrzeganie prawa międzynarodowego w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Kraków 2003
- Matczewski A.*, Zarządzanie projektami, [w:] *A.K. Koźmiński, W. Piotrowski*, Zarządzanie. Teoria i praktyka, Warszawa 2004
- Kobylińska A., Makowski G., Solona-Lipiński M.* (red.), Mechanizmy przeciwdziałania korupcji w Polsce. Raport z monitoringu, Warszawa 2012
- Mikuli P.*, Ustawy o ograniczonym zakresie przedmiotowym w systemie źródeł prawa w Polsce. Uwagi porządkujące, Przegl. Sejm. 2012, Nr 5
- Mistygacz M.*, Rząd w procesie ustawodawczym w Polsce, Warszawa 2012
- Mojak R.*, Pozycja ustrojowa i struktura władzy wykonawczej (problematyka stosunków między prezydentem a rządem), [w:] *W. Skrzydło* (red.), Ustrój i struktura aparatu państwowego i samorządu terytorialnego, Warszawa 1997

- Mojak R.*, Status ustrojowy Rady Ministrów w nowej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *W. Skrzydło, R. Mojak* (red.), Ustrój polityczny Rzeczypospolitej Polskiej w nowej Konstytucji z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Lublin 1998
- Mojak R.*, Skład, organizacja wewnętrzna oraz zasady i tryb funkcjonowania Rady Ministrów, [w:] *A. Bałaban* (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Mojak R.*, Model prezydentury w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (regulacja konstytucyjna roli ustrojowej Prezydenta RP a praktyka polityczno-ustrojowa realizacji modelu ustrojowego prezydentury), [w:] *M. Grzybowski* (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Mojak R.*, Parlament a rząd w ustroju Trzeciej Rzeczypospolitej Polskiej, Lublin 2007
- Mojak R.*, Prawnoustrojowa instytucjonalizacja odpowiedzialności politycznej ministrów przed Prezesem Rady Ministrów w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r., [w:] *P. Tuleja, M. Florczak-Wątor, S. Kubaś* (red.), Prawa człowieka. Społeczeństwo obywatelskie. Państwo demokratyczne. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Pawłowi Sarneckiemu, Warszawa 2010
- Mojak R.*, Koncepcja ustrojowa władzy wykonawczej w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, [w:] *A. Bałaban, P. Mijał* (red.), Zasady Naczelne Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku, materiały 52. Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Prawa Konstytucyjnego w Międzyzdrojach (27–29 maja 2010 r.), Szczecin 2011
- Mordwiłko J.*, O dwóch przypadkach interpretacji Konstytucji w świetle praktyki parlamentarnej, [w:] *L. Garlicki, A. Szmyt* (red.), Sześć lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Doświadczenia i inspiracje, Warszawa 2003
- Mordwiłko J.*, Nadanie uprzednio wniesionemu projektowi ustawy klauzuli pilności, [w:] Regulamin Sejmu w opiniach Biura Analiz Sejmowych, wybór i oprac. *W. Odrowąż-Sypniewski*, t. I, Warszawa 2010
- Mordwiłko J.*, Postępowanie z projektem ustawy uznanym przez rząd za pilny, [w:] Regulamin Sejmu w opiniach Biura Analiz Sejmowych, wybór i oprac. *W. Odrowąż-Sypniewski*, t. I, Warszawa 2010
- Olson David M.*, Od projektu do ustawy w praworządym państwie. Organizacja, procedura, polityka, [w:] *H. Suchocka* (red.), Tworzenie prawa w demokratycznym państwie prawnym, Warszawa 1992
- Olson D.M.*, Demokratyczne instytucje legislacyjne. Ujęcie porównawcze, Warszawa 1999
- Oniszczyk J.*, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w orzecznictwie TK, Kraków 2000
- Oniszczyk J.*, Demokracja, [w:] *J. Oniszczyk* (red.), Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Opaliński B.*, Rozdzielenie kompetencji władzy wykonawczej między Prezydenta RP oraz Radę Ministrów na tle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku, Warszawa 2012

- Opaliński B.*, Wykonywanie prawa inicjatywy ustawodawczej przez Prezydenta RP z perspektywy 15 lat obowiązywania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Przegląd Legislacyjny 2012, Nr 3
- Opaliński B.*, Prawnoustrojowe uwarunkowania struktury Rady Ministrów, Przegląd Legislacyjny 2013, Nr 1
- Pach M.*, Przewodniczący określonego w ustawie komitetu jako członek Rady Ministrów, Przegl. Sejm. 2015, Nr 4
- Patrzalek A., Szmyt A.*, Pojęcie prawa inicjatywy ustawodawczej, [w:] *J. Trzeciński* (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Patyra S.*, Prawnoustrojowy status Prezesa Rady Ministrów w świetle Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r., Warszawa 2002
- Patyra S.*, Pozycja ustrojowa i funkcje Prezesa Rady Ministrów – założenia konstytucyjne a praktyka, [w:] *M. Grzybowski* (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Patyra S.*, Tryb pilny w teorii i praktyce procesu ustawodawczego pod rządami Konstytucji z 1997 r., PPK 2011, Nr 1
- Patyra S.*, Mechanizmy racjonalizacji procesu ustawodawczego w Polsce w zakresie rządowych projektów ustaw, Toruń 2012
- Patyra S.*, Wpływ uprawnień Prezydenta RP w procesie ustawodawczym na kształtowanie polityki Rady Ministrów, [w:] *E. Gdulewicz, W. Orłowski, S. Patyra* (red.), 25 lat transformacji ustrojowej w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej, Lublin 2015
- Pietryka A.*, Kondycja procesu legislacyjnego a gwarancje ochrony praw człowieka – perspektywa pozarządowa, Warszawa 2012
- Pisarska K.*, Państwo i ciała wpływające na wykonywanie władzy, [w:] *J. Oniszczyk*, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Płowiec W.*, Wykonywanie orzeczeń TK przez naczelne organy władzy wykonawczej, [w:] *K. Działocha, S. Jarosz-Żukowska* (red.), Wykonywanie orzeczeń TK w praktyce konstytucyjnej organów państwa, Warszawa 2013
- Preisner A.*, Ratyfikacja umów międzynarodowych, [w:] *J. Trzeciński* (red.), Postępowanie ustawodawcze w polskim prawie konstytucyjnym, Warszawa 1994
- Przejrzystość procesu stanowienia prawa. Raport z realizacji projektu „Społeczny monitoring procesu stanowienia prawa”, Warszawa 2008
- Pytlík B.*, Cele i funkcje państwa, [w:] *J. Oniszczyk* (red.), Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Warszawa 2008
- Rada Legislacyjna przy Prezesie Rady Ministrów, Tworzenie prawa w Polsce – ocena i proponowane kierunki zmian, Raport Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, Przegląd Legislacyjny 2006, Nr 1
- Reforma procesu stanowienia prawa, Zeszyty BRE Bank – CASE 2004, Nr 72
- Repel J.*, komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] *J. Boć* (red.), Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 r., Wrocław 1998
- Rost A.*, Instytucje polskiego prawa konstytucyjnego, Poznań 2005

- Rydlewski G., Koalicje a system decyzyjny w praktyce działania Rady Ministrów i administracji rządowej, [w:] M. Grzybowski (red.), System rządów Rzeczypospolitej Polskiej. Założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa, Warszawa 2006
- Rządowe Centrum Legislacji. 15 lat w historii tworzenia i ogłaszania prawa, Warszawa 2015
- Sadowski W., Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego, [w:] Stosowanie prawa Unii Europejskiej przez sądy, A. Wróbel (red.), t. II: Zasady – orzecznictwo – piśmiennictwo, M. Szwarc-Kuczer, K. Kowalik-Bańczyk (red.), Warszawa 2007
- Salitra D., Zasady przyzwoitej legislacji w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Przegł. Sejm. 2003, Nr 4
- Sarnecki P., Idee przewodnie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Przegł. Sejm. 1997, Nr 5
- Sarnecki P., Przemiany kompetencyjne Sejmu i Senatu w Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku, GSP 1998, t. 3
- Sarnecki P., Prezes Rady Ministrów w ewolucji przepisów ustrojowych III Rzeczypospolitej, [w:] M. Kudej (red.), W kręgu zagadnień konstytucyjnych. Profesorowi Eugeniuszowi Zwierzchowskiemu w darze, Katowice 1999
- Sarnecki P., Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów, Kraków 2000
- Sarnecki P., komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. II, Warszawa 2001
- Sarnecki P., Zakres działania i funkcje Rady Ministrów, [w:] A. Bałaban (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Sarnecki P., W sprawie znaczenia terminu z art. 225 Konstytucji RP – skrócenie kadencji Sejmu, Przegł. Sejm. 2006, Nr 3
- Sarnecki P., komentarze do artykułów Konstytucji, [w:] L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. V, Warszawa 2007
- Sarnecki P., „ustanawiamy (...) prawa podstawowe dla państwa oparte na (...) współdziałaniu władz, dialogu społecznym...”, [w:] Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Studia i Materiały TK 2009, t. XXXII
- Sarnecki P., Kierownicze kompetencje Prezesa Rady Ministrów w strukturze administracji rządowej, Przegł. Sejm. 2011, Nr 3
- Składowski K., [w:] W. Skrzydło, S. Grabowska, R. Grabowski (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz encyklopedyczny, Warszawa 2009
- Skrzydło W., Ustawa o Radzie Ministrów, [w:] J. Trzcziński, B. Banaszak (red.), Studia nad prawem konstytucyjnym. Dedykowane Profesorowi Kazimierzowi Działosze, Wrocław 1997
- Skrzydło W., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Kraków 2002
- Skrzydło W., Współczesne modele ustrojowe usytuowania Rady Ministrów, [w:] A. Bałaban (red.), Rada Ministrów. Organizacja i funkcjonowanie, Kraków 2002
- Sokolewicz W., O osobliwościach ustawy budżetowej i trybu jej uchwalania, Przegład Legislacyjny 2004, Nr 2